

Ötszáz méter mélyről a tizedik emeletre

Olcsóbb a víz Szegeden

Szegeden nyolcvanhét kút termeli ki 180-560 méter mélységből azt a vizet, amely szivattyúkon keresztül áramlik az utcák alatt húzódó hálózatba és a víztornyokba, majd onnan a lakások konyháiba és fürdőszobáiba. A nyolcvanas évek vége óta felére csökkent a napi vízfogyasztásunk, ami szoros összefüggésben van a vízdíj emelkedésével.

Magyarország településeinek vízellátását nyolcvanöt százalékban felszín alatti vizekből, tizenkét százalékát pedig tavakból, folyókból vagy tározókból biztosítják. Szeged az első csoportba tartozik: a 180-560 méter mélységből kutak és szivattyúk segítségével hozza a felszínre a réteg- vagy artézi vizet a Szegedi Vízmű Kft. A fűrt kútból a víz kis intenzitással ugyan, de szivattyú nélkül is a felszínre törne, mivel a rétegyomás folyamatosan nő.

A megfelelő vízhozamot azok a búvárszivattyúk biztosítják, amelyek mintegy harminc méter mélyen helyezkednek el a kutakban. Mielőtt a feláramló víz eléri a szivattyút, átfolyik a kút szerkezetéhez rögzített szűrőrétegen. A Szegedi Vízmű Kft. hét vízműtelepet üzemeltet, ezeken összesen nyolcvanhét kút található. Ilyen telep üzemel Szegedtől északra, az újszegedi régi víztornyos körzetében, Rókuson, Alsóvároson, Szeged nyugati részén, Sziksóson, sőt a társaság belvárosi központjának udvarán is működnek kutak. Ezekből a kutakból a szivattyúk segítségével felszíni tárolókba jut a víz, ahol fertőtlenítés során megtisztít-

A Szegedi Vízmű Kft. négyes számú telepe. Nyolcvanhét ilyen kútból kapják a város lakói a vizet. (Fotó: Schmidt Andrea)

ják a mikroorganizmusoktól, baktériumoktól és vírusoktól. Ezáltal kiküszöböljük a járványveszélyt, és egészségügyileg megbízható vizet állítanak elő. Szeged egyébként szerencsésnek mondható helyzetben van abból a szempontból, hogy a víz minősége nem igényel bonyolult tisztítási technológiai eljárásokat. (A hasonló méretű városokkal összehasonlítva egyebek mellett ezért is olcsóbb a víz Szegeden, mint máshol.)

A tározókból a vizet újabb szivattyúk juttatják a városi vízvezetékbe, illetve a víztornyokba. Ez utóbbiak azt a szerepet töltik be, hogy megfelelő állandó nyomást biztosítsanak a hálózatban folyó víz számára, amely így az emeletes házak felső szintjeire is eljut. A város utcái alatt egyébként két, egymástól független vízvezeték húzódik, az egyikben 3,5, a másikban 5,5 bár nyomással áramlik a víz. A nagyobb nyo-

mású hálózat szállítja a vizet a magasabb épületekbe, például a panelházak tizedik emeletére. A víztornyok magassága határozza meg a hálózatban uralkodó nyomást: az alacsonyabb tornyok a közepes, a magasabbak a nagy nyomású hálózat részei. A rókusi, a tarjánai és a Töltés utcai víztornyok például kétfunkciós, mert alsó tározója az alacsonyabb, a felső tározó pedig a magasabb nyomású hálózatot látja el vízzel. Ezen kívül a Szent István téri víztornyos tölt be nélkülözhetetlen szerepet a város vízellátásában. A víztornyok magas nyomást biztosító tározóját úgy töltik fel, hogy a közepes nyomású zóna vizét szivattyúk segítségével növelik a megfelelő mértékig.

Jelenleg naponta átlagosan 45 ezer köbméter vizet termelnek ki a föld mélyéből Szegeden. A felszínre hozott víz mennyisége az utóbbi időben

együtt csökkent a fogyasztással. Ez azt is jelenti, hogy egyre inkább takarékoskodunk a vízzel. Míg a fogyasztás szempontjából csúcspontnak számít a 1988-89-es esztendőben 400-500 liter vizet használt el egy ember naponta, addig mára ez a mennyiség 130-150 literre esett vissza. A fogyasztás nemcsak egy éven, de egy napon belül sem egyenletes: a legtöbb vizet 19 és 22 óra között használjuk el, hajnali egy és három óra között viszont alig nyitjuk ki a vízcsapot. A tapasztalatok szerint a csúcsidőszakon belüli fogyasztást az is befolyásolja, hogy éppen mennyire közkedvelt műsor megy a tévében. Az erősen változó vízfelhasználás mellett a tározók biztosítanak egyenletes vízellátást.

A fogyasztás utóbbi tíz évben tapasztalható ötven százalékos csökkenése szorosan összefügg a vízdíj emelkedésével.

Elmúltak azok az idők, amikor folyó csap alatt hűtöttük a sört vagy a dinnyét. A pazarlásban a csöpögő csapok és az éjjel-nappal folyó vécé-tartályok is szerepet játszottak. Idővel ezeket megjavították vagy takarékosabb szerelvényekre cserélték, s nem sajnáltuk pénzt áldozni a társasházak hálózati hibáinak megszüntetésére sem. A vízfogyasztás nemcsak a lakásban, de a kiskertekben is visszaesett, ami persze, az utóbbi évek csapadékosabb időjárásának is köszönhető. Szakemberek szerint mai vízfogyasztásunk megégyezik a nyugati mértékkel, és nem jellemző ránk a pazarlás. Vagy mégis? Hiszen vízügyes berkekben klasszikus példa, hogy a németek fogmosás közben nem folytatják a vizet. Lehet, hogy eljön az az idő, amikor mi is elzárjuk a csapot, mialatt fogat mosunk?

Hegedűs Szabolcs

Saját erőből nem tudjuk megoldani az európai uniós csatlakozás kapcsán felmerülő környezetvédelmi problémáinkat – állítja Kávássy Sándor. A Környezetvédelmi Minisztérium politikai államtitkára nemrég a polgármesterek országos találkozásán járt Szegeden.

– Néhány héttel ezelőtt olyan hírek röppentek fel, hogy az Európai Unió a vártnál kevésbé lesz türelmes a csatlakozni kívánó országokkal szemben, legalábbis ami a környezetvédelmi harmonizációt illeti. Mi erről a véleménye?

– Magyarország az európai uniós csatlakozás vonatkozásában komoly segítségre szorul. A környezetvédelmi területen három területen van jelentős lemaradásunk; ezek a levegőtisztaság, a vizek védelme és a hulladékgazdálkodás. Ha ezeket a problémákat európai szinten kívánjuk megoldani, nagyon sok pénzre, hozzávetőleg 3 ezer milliárd forintba lenne szükségünk. A hulladékkezelési infrastruktúra európai szintre történő emelése például a tártöltés 20 évben közel 80 milliárd forint többletköltséget ról. Ezt pusztán hazai erőből nem látom kivitelezhetőnek.

Az államtitkár az EU-csatlakozásról

Egyedül nem megy

Dr. Kávássy Sándor: A polgárok terheit csak fokozatosan szabad növelni. (Fotó: Nagy László)

– A gondot nemcsak a pénz jelenti: az idő is sürget...

– Így van. A hulladékgazdálkodás területén például olyan programok indultak el, amelyek húsz évig is eltarthatnak. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a megfelelő szintű környezetvédelem a lakosságra és az önkormányzatokra komoly anyagi terheket

ról. Ha a „szennyező fizet” elvet következetesen érvényesíteni fogjuk, a termelő és szolgáltatók áráikba be fogják építeni ezeket a költségeket, és azokat végül a lakosságnak kell megfizetni. Erre a helyzetre először fel kell készülni, egyik napról a másikra nem lehet a lakosság nyakába zúdtítani a környezetvédelem rájuk eső költségeit.

A terheket csak fokozatosan, a polgárok általános anyagi helyzetének javítása mellett szabad növelni. A környezetvédelmi harmonizációhoz tehát pénz kell, és idő. Amennyiben az Európai Unió nem teszi számunkra lehetővé a kért könnyítéseket, illetve halasztásokat, még a csatlakozás is veszélybe kerülhet.

– Kapnak-e kormányzati segítséget a polgárok és az önkormányzatok?

– Feltétlenül. Egyik legfontosabb feladatunk, a települési hulladék korszerű kezelésének országos elterjesztése mind beruházási, mind üzemeltetési szempontból olyan mértékű terhet jelent, amelyek a lakosság és az önkormányzatok finanszírozni nem képesek. Ezt csak nemzetközi és állami támogatással lehet biztosítani, a beruházások normatív támogatásnak rendszerét ennek megfelelően kell kialakítani. Ezen túlmenően, ha az önkormányzatok számára kötelezően ellátandó feladatokat határozzunk meg, akkor az országgyűlés köteles a feladat ellátásához költségvetési támogatást biztosítani.

– Többet tartanak attól, hogy a környezetterhelési díjnak inflációt gerjesztő hatása lehet.

– A gazdasági szférában jelentkező többletköltségek jelentős része a szennyezők által finanszírozható, azoknak várhatóan nem lesz érzékelhető inflációs hatása, különösen, ha azt is számításba vesszük, hogy a hulladékkezelés egyes esetekben árbevétel is eredményez. A hulladékhasznosítás – mint új, dinamikus fejlődő iparág – gazdaságélénkítő hatásaival is számolhatunk, egyes területeken ez akár számos új munkahelyet is jelenthet.

K. G.

A tervek már elkészültek

Mikor épül Makón szennyvíztisztító?

Makó és térsége nemcsak szóban készül az uniós csatlakozás környezetvédelmi feltételeinek megteremtésére. Most még csak mechanikailag szűrve folyik a város szennyvize a Marosba, de minden előzetes terv készen áll a biológiai szennyvíztisztító s a korszerű csatornahálózat megépítésére. Kübekháza határában még megtalálható illegális személerakóról pedig nemsokára már csak múlt időben lehet beszélni.

Makó esetében egy biológiai szennyvíztisztító megépítése egymilliárd forint nagyságrendű összeget igényel, az ehhez kötődő, teljes szennyvízelvezető csatornahálózat létrehozása 7-9 milliárd forintot venne igénybe. Ezeket az összegeket pályázati úton kell megvalósítani. Az előző ciklusban 78 millió forintot már összegyűjtöttünk, elkülönített számlán e forrás rendelkezésünkre áll az önerő biztosítására – mondja dr. Buzás Péter polgármester. Hozzátevé: szintén az előző ciklusban a város már megtervezte magát a szennyvíztisztítót, és hozzá kötődően, Makó jelentős részének (beleértve az ipari körzetet is) szennyvízcsatorna-rendszerét. Ehhez az egymilliárd-hétszázmilliósi projekthez egy éven át kapott az önkormányzat cél támogatást. Igyekezett Makó részeseülni a Központi Környezetvédelmi Alap biztosította forrásból is, a kormányváltást követően azonban ki derült: a pályázatot nem sorolták a nyertesek közé.

A makóiak pályáznak

Mi a mostani helyzet? – Újra pályáznak: jelenleg is bent van a Környezetvédelmi Minisztériumnál egy egymilliárd forintos pályázatunk – mondja a polgármester. – Elkészítettünk egy egymilliárd-hétszázmillió forint összegű pályázatot is, így ha forrásintegráció eredményeként újra bekerül a makói szennyvízprojekt az országos céltámogatási rendszerbe, a központi környezetvédelmi alapról is kapunk pénzt. Amint a forrásrendszer összeállt, azonnal elkezdhető a beruházás. Első helyen a szennyvíztisztító megépítése szerepelne; az Atikőfe, mint szakhatóság, és az Ativizig is azzal ért egyet, hogy a csatornabóvítási, -hálózatépítési munkák csak a tisztító megépítése után következhetnek. – Megpróbáljuk az ISPA-programot is igénybe venni a szennyvíztisztító létrehozásához, több, Makó-térségi településsel együtt – folytatja dr. Buzás Péter. – Makó teljes vertikumán túl Kiszombor, Földeák, Apátfalva s Magyarcsanak szennyvíztisztítási, -elvezetési gondjait is megoldaná az elérhető siker; az említett településeken túlmenően csatlakozhatna a programhoz Maroslele, Óföldeák, Királyhegyes és Nagylak is. E községek szennyvíztisztítása, csatornázása ilyen módon lényegesen hamarabb oldódhatna meg, mintha tőlünk függetlenül, külön-külön próbálkoznának. Egy szegedi céggel már megkötöttünk egy 22 milliárd forintos szerződést a tervezési feladatok elvégzésé-

re; a kiegészítő vízjogi engedélyekkel kapcsolatban folyamatban vannak a tárgyalások. Mindez mutatja: támogatás nélkül is megtegyük azokat a lépéseket, amelyek közelebb visznek minket az esetleges pályázatok megnyeréséhez, a beruházás elkezdéséhez – hangsúlyozza a polgármester.

Határon innen és túl

A Marosba nemcsak a magyarországi szakaszon kerül szennyvíz: számos romániai üzem, település is e folyóba juttatja szennyező anyagait, ami rányomja bélyegét a vízminőségre. Marosvári Attila, a Csongrád Megyei Közigyelés alelnöke egy minapi, makói, a város és térsége idegenforgalmának fejlesztésével kapcsolatos tanácskozáson fölhívta a figyelmet: rendkívül fontos lenne a határon túli szennyező források megszüntetése, román-magyar együttműködéssel. Ezzel kapcsolatos kérdésekre a megyei közigyelés alelnöke elmondta: a már működő, Nagyszentmiklós-Makó határ menti program többek között nagy súlyt helyez a környezetvédelmi együttműködésre is. Az együttesen megoldandó környezeti kérdések közt legfontosabb a Maros ügye. Évtizedekkel ezelőtt még fürdésre, strandolásra is alkalmas volt a folyó, ma ezt nem teszi lehetővé a vízminőség; ugyanebből adódóan a horgászati lehetőségek is szerények, így a lehetséges turizmus elkerüli e vidéket. A határ romániai oldalán már elkészült egy Phare-projekt a folyó vízminőség-javításával kapcsolatban, elbírálása jelenleg van folyamatban.

– A Tisza cianid- és nehézfém-szennyezése kapcsán terítke került az összes mellékfolyó ügye, ezek közül a legnagyobb vízhozamú, legfontosabb a Maros. Ha összeáll egy környezetvédelmi megelőző program a Tiszára vonatkozóan, ezt a Marosra is mindenképpen ki kellene terjeszteni – mondja a megyei közigyelés alelnöke. Hozzátevé: az uniós csatlakozáshoz való fölzárkózást elősegítő – például ISPA, s Phare CBC – programok egyaránt lehetőséget kínálnak a helyzet javítására.

„Valaki” személtel

Makó térségében néhol gondot okoz az illegális személerakás. Kübekháza határába például évtizedek óta viszik „valakik” a személt. – Nemsokára azonban vége az illegális személerakásnak – mondja Boldog Krisztina polgármester. Megtudtuk tőle: a közeljövőben indul a községben a szervezett hulladékgyűjtés. Négy szemétszállítási cég közül ajánlata közül választ az önkormányzat a legközelebbi képviselő-testületi ülésen, még e hónapban. A hulladékot mindenképpen a községen kívül, egy, már működő szemételepen helyezik el. – A megbízást elnyerő cég egyszersmind fölszámolja a jelenlegi, nem megengedett szemételepet is – teszi hozzá a polgármester. Így megszűnik a leendő uniós határ közelében lévő illegális személerakó.

Farkas Csaba